

POSUDEK VEDOUCÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno diplomanta	Marek Vohralík
Téma práce:	Vlivná osoba
Rozsah práce:	58 stran vlastního textu
Datum odevzdání práce:	2.12.20223

- Aktuálnost (novost) tématu** Uchazeč zvolil pro svou diplomovou práci zajímavé téma, které (vzhledem k tomu, jak je autorem koncipováno) přesahuje oblast práva obchodních korporací a má širší teoretické právní souvislosti. Zvolené téma považuji za aktuální.
- Samostatnost zpracování tématu** Samostatnost zpracování diplomové práce je především věcí posouzení jejího vedoucí. Soudě podle nastolených témat a způsobu jejich zpracování, použité literatury a jejich citací, nevidím důvod pro závěr, že diplomat nezpracoval své téma samostatně.
- Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování** Zvolená tematika předpokládá znalost právní úpravy obchodních korporací a principů, na nichž je vybudována. Vzhledem k širším východiskům, do nichž autor své téma zasadil (viz mimo jiné i první kapitola), vyžaduje jeho zpracování i širší teoreticko-právní pohled a tomu odpovídající znalosti. Téma proto považuji za spíše náročnější.
- Použité metody** K použité metodologii se autor vyjadřuje ve srovnání s běžným standardem diplomových prací přesněji, když v rámci nastínění obsahu jednotlivých kapitol uvádí vždy odděleně dominující metodu, kterou při jejich zpracování použil (s. 5 a 6). K tomu lze dodat, že z textu vyplývá, že využil nejen deklarované metody deskripce, analýzy a syntézy, ale zřejmě je i dílčí využití metody historické a srovnávací. Použité metody odpovídají cíli diplomové práce.
- Formální a systematické členění práce** Text je přehledně členěn. Autor postupoval od pojednání o obecnějších souvislostech svého tématu tj. o konstrukci subjektivity obchodní korporace, jejích tendencích a o funkci pravidla ovlivnění, k otázkám speciálnějším, tj. k úpravě podnikatelských seskupení. „Korporační úpravu“ pojal nejprve v přeshraničním rozměru a poté i historicky. Posléze přešel k analýze institutu vlivné osoby. V závěru shrnul hlavní myšlenky, k nimž dospěl. Takto pojatá struktura je logická, nicméně mám za to, že například pasáže o průniku firemním závojem je vzhledem ke své složitosti nad rámec tématu a nemusela být zařazena.
- Vyjádření k práci** Předložený text svědčí o záměru diplomanta pojmout téma v širších souvislostech (pohlédnout na ovlivnění i v kontextu ochrany subjektivity obchodní korporace). Takový přístup vyžaduje i abstraktní myšlení a systémový pohled. Autor byl schopen formulovat některé vlastní závěry.
- Hloubka provedené analýzy** Diplomová práce je do značné míry deskriptivní. K této metodě se autor ostatně hlásí. Obsahuje ale i analytické pasáže, takže lze konstatovat i dílčí analytický přístup odpovídající nárokům kladeným na tento typ odborného textu.

8. **Splnění cíle práce.** Ústřední výzkumnou otázku formuloval diplomant v úvodu své práce (s. 5). Je jí *smysl institutu vlivné osoby a pravidla, která přináší*. Na ni odpovídá v závěru svého textu (s. 61) zdůrazněním jeho ochranné funkce a navazuje (mám za to, že dosti silným) prohlášením o *selhávání* základních principů právní subjektivity obchodní korporace. Dále deklaroval odpovědět na dílčí otázky, a to jednak na otázku originality tuzemské právní úpravy podnikatelských seskupení. Vedle toho si vytkl za cíl zkoumat okolnosti nabytí postavení vlivné osoby a její přímý i nepřímý škodlivý vliv. Odpovědi shrnul v závěru. Úvod práce evokoval teoretičtější pojednání o důsledcích vlivu různých osob na základní charakteristiku právní subjektivity obchodní korporace. Autor se ale převážně věnoval rozboru platné právní úpravy. Přesto lze uzavřít, že v zásadě splnil cíle, které si vytknul.
9. **Terminologie** V práci se vyskytují některé terminologické nepřesnosti – například zaměňování pojmů pravomoc a působnost (s. 61), forem a druhů obchodních korporací (s. 12). Pod označením „individuální osoba“, „individuální drobní akcionáři“ či „individuální společníci“ (s. 14) jsou zřejmě míněny fyzické osoby (?). Přesnější by bylo užití pojmů „podnikatelské seskupení“ než „podnikatelská skupina (s. 7)“ či „menšinový akcionář“ spíše než „menšinový vlastník“.
10. **Použité zdroje.** Okruh použité literatury je dostatečně rozsáhlý. Z českých odborných zdrojů jsou prezentovány jak práce obecnějšího civilistického právního zaměření, tak i relevantní literatura z oblasti komercialistiky. Autor pracuje i s judikaturou. Na použitý zdroj odkazuje. K citacím mám gramatickou poznámku, a to, že odkazy pod čarou jsou větami a měly by být jako takové zakončeny tečkou (nejde-li o internetovou adresu).
11. **Formální a jazyková stránka práce.** Po formální stránce má práce dobrou úroveň (vyskytují se v ní jen drobné překlepy či jazykové nepřesnosti). Autor je schopen formulovat odborný text a srozumitelně a čtivě se vyjadřovat.
12. **Obsah práce, připomínky k obsahu.** Diplomant zvolit, jak už řečeno, spíše náročnější téma, které vyžaduje pohled na právní institut ovlivnění v širších souvislostech. Předpokládá tudíž i systémový pohled. Je zřejmé, že autor zmapoval názorové spektrum vztahující se k řadě otevřených výkladových problémů práva podnikatelských seskupení. Svůj názor většinou vyjadřuje příklonem ke stanovisku některého autora, resp. souhlasem s jeho argumenty. Je nicméně schopen formulovat i vlastní postřehy.
Z dílčích připomínek či diskusí poznámek lze uvést například následující: Na s. 7 je bez dalšího uvedeno, že převážná část právní teorie vnímá ovlivnění jako nástroj uplatňování vlivu v rámci podnikatelských skupin. Pak mělo být v této souvislosti odkázáno alespoň na některé významnější zdroje. K tomu jen poznamenávám, že například učence Právo obchodních korporací 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021 (marginální rubrika „mimostojící“ vlivná osoba na s. 245), ale i další prameny širší pojetí vlivné osoby zahrnují. Reflexe právnické osoby starší českou právní úpravou (s. 8) je pojata poněkud zkratkovitě. Veřejná obchodní společnost měla ve vývoji konceptu právní subjektivity obchodní korporace specifické postavení (a například v německém právu si je zachovala dosud). Za diskusní považuji závěr, že se s klesajícím počtem společníků se snižuje schopnost hájit vlastní zájem a tím i míra subjektivity právnické osoby. Předně vzniká otázka, jaký je vlastně obsah zájmu jednočlenné obchodní korporace (např. německá doktrína jej ztotožňuje se zájmem jediného společníka). Spíše, mám za to, jde v této souvislosti o ochranu třetích osob, zejména věřitelů ovládané obchodní korporace, kterou poskytuje (lze diskutovat jak efektivně) § 71 odst.

3 z. o. k. S poznámkou o racionální apatii menšinových akcionářů souhlasím. Jen velmi drobně poznamenávám, že historicky má původ v angloamerickém akcionářském prostředí spojeném s vysokým rozptylem akcionářské struktury. Podmínky pro ni vznikají nepochybně i v některých tuzemských společnostech, i když kvalifikovaní akcionáři ČEZ, a.s. (kterou autor použil jako příklad) se apatií příliš nevyznačují. Se závěrem o oslabování právní subjektivity v rámci podnikatelského seskupení se ztotožňuji včetně toho, že je oslabována ve prospěch celku, který právní subjektivitu nemá (s. 14 a další). K autorovu vyjádření na s. 17 lze položit otázku, proč se domnívá, že pravidla ovlivnění představují *zprůsnění* povinnosti loajality. Se závěrem o *specifikaci* (zřejmě důsledků porušení loajality) lze souhlasit). V souvislosti s pojednáním o německém koncernovém právu jen připomínám (nejde o vytknutí chyby) potřebu ujasnit si německé pojetí pojmu „Unternehmen“ (adresáta „koncernových“ norem), které má jednak aplikační význam a současně i význam hlediska pochopení zájmové konfliktu ovládající osoby. K autorovu závěru ohledně francouzské úpravu skupin společností je třeba poznamenat, že ve francouzském Code de commerce jsou upraveny právě jen insolvenční delikty. Pojednání o doktríně *piercing of the corporate veil* by vydalo na samostatné téma diplomové práce. Je-li zařazeno, mělo zaznít, že jde o koncept uplatňovaný vůči tzv. soukromým společnostem (resp. jejich společníkům), nikoli paušálně v kapitálových korporacích a využívá se ultima ratio vedle jiných nástrojů ochrany společnosti a jejich věřitelů. Takto podaná je doktrína průniku poněkud vytržena ze souvislostí. V návaznosti na zmínku o evropské harmonizaci může autor v rámci obhajoby zmínit stav evropských záměrů ohledně legálního prosazení vlivu ovládající osoby a podmínek jeho akceptace členy volených orgánů ovládané osoby. Se závěrem o originalitě české úpravy koncernového práva i s francouzskou inspirací souhlasím (s. 31). K členění typů podnikatelských seskupení, které autor v přehledu uvádí na s. 32 a násl. kladu drobný dotaz, zda nelze podnikatelská seskupení členit jednoduše na skupinu spojenou jen vztahy „prostého“ ovládání a na koncern jako projev kvalifikovaného ovládání. V návaznosti na autorovo vyjádření o nesprávném zařazení pravidla ovlivnění do úpravy podnikatelských seskupení se naskýtá otázka, kam dle autora věcně ovlivnění náleží, resp. zda vůbec má být v korporacní úpravě obsaženo. Na ni zřejmě odpovídá diplomant na s. 32, kde vyjadřuje názor, že za vhodnější by považoval zařazení úpravy do rámce regulace orgánů obchodní korporace. Respektuji autorům názor, nejsem si ale jista, že jde o vhodnější řešení. S autorovým závěrem, který se prolíná diplomovou prací, totiž, že postavení vlivné osoby může mít i někdo jiný než společník (autor uvádí „kdokoliv“) se ztotožňuji. Nepochybuji, že aplikační rozsah ustanovení § 71 z. o. k. přesahuje hranici práva podnikatelských seskupení. Možná lze zvažovat, zda tuto nepřesnost nepřeklenout výkladem než měnit vnitřní strukturu právní úpravy. V rámci pojednání o vlivné osobě prokazuje diplomant dobrý přehled o doktrinálním pojetí ovlivnění. Pasáž o koncernovém uspořádání vyznívá spíše zkratkové (s. 41 a násl.) a formulačně i poněkud nepřesné (např. vyjádření o podmínkách odpovědnosti člena voleného orgánu řízené osoby). Závěr o rozdílech v aplikaci pravidla péče řádného hospodáře na faktické a tzv. stínové vedoucí považují za diskusní (s. 44). V rámci pojednání o jednotlivých způsobech ovlivnění jsou uváděna soudní rozhodnutí, která by možná zasloužila autorovu hlubší analýzu. V souvislosti s vsuvkou o tzv. startupech a jejich ovlivnění jen poznamenávám, že takto se označuje jen stádium v „životě“ podnikatelského subjektu, typicky společnosti s ručením omezeným. Vlivnou osobou pak bude, kromě zmiňovaného freelancera, zejména tzv. andělský (či další) investor. Nicméně je zřejmé, kam diplomant mířil tímto pojednáním. Za správné považuji, že autor jako východisko, resp. obecný rámec úpravy právních důsledků ovlivnění poukázal na obecný zákaz

nikomu bezdůvodně neškodit. S jeho názorem na povahu odpovědnosti za ovlivnění se ztotožňuji. V diplomantově poznámce o *action en comblement du passif* poznamenávám, že byla spíše inspiračním zdrojem ustanovení § 66 odst. 1 písm. b) z. o. k., než autorem odkazovaného ustanovení. Za zajímavou, ale argumentačně nijak nerozvinutou považuji poznámku o průlomové povaze ustanovení § 72 z. o. k. (s. 59) a dále poznámku, kterou jsem pochopila tak, že z pohledu práva by bylo účelnější konstruovat podnikatelské seskupení jako samostatný subjekt práva. Rozumím tomu, pokud jde o potlačení zájmové identity ovládané (řízené) společnosti. Autorovi lze ale v návaznosti na to položit otázku, jaký by to mělo důsledek pro hlavní motiv vytváření podnikatelských seskupení, a to omezení rizik?

Souhrnněji lze konstatovat, že diplomant prokázal schopnost nastolit zajímavé otázky, dobrou znalost právní úpravy, kvalitní přehled o názorových rozdílech jejího výkladu i pochopení funkcí jednotlivých pojednávaných ustanovení. Tak silný závěr o selhání základních principů konstrukce obchodní korporace, kterým uzavírá své pojednání (s. 61), mi ale čtenářsky z jeho předchozího textu nevyplývá. Doporučení ohledně systematického zařazení úpravy ovlivnění mimo rámec práva podnikatelských seskupení je k diskusi. Může být ale jen obtížně podpořeno i argumentem francouzského prostředí, které systematickou úpravu této oblasti postrádá. Německá úprava je dokonce v zásadě jen „akciová.“ Zajímavá, ale autorem hlouběji neřešená, je otázka „posunu“ uznatelného zájmu na různých úrovních (typech) podnikatelského seskupení.

13. Otázky k zodpovězení při obhajobě.

Otázky k diskusi na obhajobě jsou součástí textu uvedeného výše.

Doporučení/nedoporučení k obhajobě	práce	Práci doporučuji k obhajobě
Navržený klasifikační stupeň		Navrhuji klasifikaci „velmi dobře“.

V Praze dne 19. prosince 2023

prof. JUDr. Stanislava Černá, CSc.
oponentka